

Vlaams
Parlement

stuk **1283** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 11 oktober 2011 (2011-2012)

Gedachtewisseling

over een nieuwe beheersstructuur
voor de Europa 2020-strategie
en het Stabiliteits- en Groeipact van de EU:
‘Een Europese agenda voor beleidscoördinatie’

Verslag

namens de Commissie voor Economie,
Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie,
Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie
uitgebracht door mevrouw Lydia Peeters

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens.

Vaste leden:

de heer Robrecht Bothuyne, mevrouw Martine Fournier, de heren Jan Laurys, Koen Van den Heuvel;
de heren Frank Creyelman, Johan Deckmyn, Chris Janssens;
de dames Patricia Ceysens, Lydia Peeters;
mevrouw Güler Turan, de heer Bart Van Malderen;
de heer Matthias Diependaele, mevrouw Helga Stevens;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Filip Watteeuw.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Kathleen Helsen, Griet Smaers, de heer Eric Van Rompuy;
de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Katleen Martens, de heer Jan Penris;
mevrouw Fientje Moerman, de heer Herman Schueremans;
de dames Kathleen Deckx, Mia De Vits;
de dames Vera Celis, Lies Jans;
de heer Lode Vereeck;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

INHOUD

1. Inleiding door de heer Axel Buyse.....	4
2. Toelichting door de heer Fabian Dominguez.....	4
3. Discussie	11
4. Toelichting door de heer Joeri De Blauwer.....	13
5. Discussie	18
Gebruikte afkortingen	21

De Commissie voor Economie, Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie hield op 23 februari 2011 een gedachtewisseling over een nieuwe beheersstructuur voor de Europa 2020-strategie en het Stabiliteits- en Groeipact van de EU: 'Een Europese agenda voor beleidscoördinatie'. Sprekers waren:

- de heer Axel Buyse, algemeen vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering bij de EU;
- de heer Fabian Dominguez, attaché, Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid;
- de heer Joeri De Blauwer, voorzitter van de ambtelijke Europa 2020-werkgroep.

1. Inleiding door de heer Axel Buyse

De heer *Axel Buyse*, Vlaams permanent vertegenwoordiger bij de Europese Unie, zegt dat de focus van deze toelichting ligt op een belangrijk evolutieproces op het niveau van de Europese instellingen. Het zal markante gevolgen hebben voor de manier waarop Vlaanderen behalve met België, met de EU moet omgaan.

Het gaat om de uitwerking van de Europa 2020-strategie, gekoppeld aan een veel strenger beheer ervan door de Europese instellingen die een strenge sturing moeten aanhouden in hun werkzaamheden. Het lijkt de heer Buyse essentieel dat ook de leden van het parlement daarvan op de hoogte worden gebracht omdat ze er vroeg of laat ook mee geconfronteerd zullen worden.

De spreker benadrukt dat hij en de andere medewerkers, ambtenaren zijn die niet geacht worden politieke stellingen in te nemen of op dergelijke vragen te antwoorden. Hij verklaart zich wel bereid om eventueel vragen en opmerkingen met een politieke implicatie mee te nemen en zo snel als mogelijk het antwoord te laten bezorgen.

2. Toelichting door de heer Fabian Dominguez

De heer *Fabian Dominguez* licht het concept toe dat wordt uitgewerkt onder de titel 'Een nieuwe beheersstructuur voor de EU 2020-strategie en het Stabiliteits- en Groeipact van de Europese Unie'. Er wordt in drie luiken gewerkt: ten eerste, een omgevingsanalyse van waaruit de EU 2020-strategie ontstaan is; ten tweede, de inhoudelijke elementen daarvan en ten derde, een zeer interessante techniek die men het Europese semester noemt.

De economische crisis deed heel wat EU-inspanningen van de voorbije jaren teniet, stelt de heer Dominguez. Er is een daling van het bbp en van de industriële productiecapaciteit, werkloosheid voor ongeveer 10 percent van de actieve bevolking, een halvering van het groeipotentieel en inzake publieke financiën zijn de deficits gestegen, net als de schuldengraad. Gemiddeld komt men aan 80 percent bbp. Twee jaar crisis heeft ongeveer twintig jaar aan begrotingsconsolidatie tenietgedaan. Daarenboven kampt Europa met structurele zwakheden, stelt de spreker. De gemiddelde groei ligt er lager dan elders. De werkgelegenheid van 20- tot 61-jarigen bedraagt 69 percent. Dat is minder dan in andere delen van de wereld. Europeanen werken gemiddeld ook minder lang dan onder meer Amerikanen of Japanners.

Ook de demografische evolutie met de babyboomgeneratie die de pensioenleeftijd bereikt, weegt op de overheidsfinanciën, stelt de heer Dominguez.

De economieën hebben onderling een grote interdependentie en zijn dus intergerelateerd. Er is een toenemende concurrentie van de BRIC-landen, de 'emerging countries'. Zij investeren zwaar in onderwijs, onderzoek, ontwikkeling en innovatie. De spreker wijst erop dat dit echter ook kansen biedt die Europa moet weten te benutten. De globale financiële markten doen ook hun deel, stelt hij: speculatief gedrag, 'bubble-driven'-groei en 'easy credits' die bijdroegen tot onevenwichten. Een duurzaam financieel systeem is een essentie, besluit de heer Dominguez.

Een andere 'hot issue' is de klimaatproblematiek, net als de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, mogelijke schokken door bijvoorbeeld de crisis in het Midden-Oosten die

een stijging van de brandstofprijs veroorzaakt, een toenemende bronnenschaarste door een groter wordende wereldpopulatie.

Europa heeft met het oog op dat alles beslist te reageren, in eerste instantie met de EU 2020-strategie die eigenlijk een sociaaleconomisch hervormingsprogramma voorstelt op korte, middellange en lange termijn. Daarnaast werd het Stabiliteits- en Groeipact ontwikkeld als budgettair begrotingsspoor. De grote vernieuwing is dat de beide gekoppeld worden.

Inhoudelijk is de crisis een ‘wake up’-moment geweest, stelt de heer Dominguez. Het werd duidelijk dat men niet naar de vroegere situatie terug kon. Alles is zeer snel gegaan. Na een eerste voordiscussie in februari 2010 is op 3 maart 2010 al het startsein voor de 2020-strategie gegeven door de Europese Commissie. Er was een ‘sense of urgency’ om met de EU 2020-strategie de gefaalde Lissabonstrategie van de periode 2000-2010 te vervangen.

De nieuwe strategie schuift drie wederzijds versterkende prioriteiten naar voren. Ten eerste is er de slimme groei met een economie gebaseerd op kennis en innovatie. Voorts is er de duurzame groei met als basis efficiëntie, groene en competitieve economie. Ten slotte vermeldt de spreker de inclusieve groei door een economie met hoge werkzaamheidsgraad en een hoge sociale en territoriale cohesie. Het is de bedoeling in te spelen op die gebieden waarin actie vereist is: kennis en innovatie, duurzame economie, hoge werkgelegenheid en sociale inclusie, stelt de heer Dominguez. Om dat te bereiken is een kwantificering van die elementen onontbeerlijk. De Europese Commissie stelde daartoe voor om vijf intergerelateerde kerndoelstellingen vast te leggen, de ‘headline targets’. Die behelzen het optrekken van de werkzaamheidsgraad van de groep 20- tot 64-jarigen naar 75 percent, 3 percent van het bbp investeren in O&O&I, de 20-20-20-klimaatenergiedoelstelling halen – 20 percent minder CO₂-uitstoot, 20 percent energie-efficiëntie en 20 percent hernieuwbare energie.

Voor wat de onderwijsdoelstelling betreft, zou 40 percent van de 30- tot 40-jarigen een tertiair of gelijkwaardig diploma moeten hebben. De ongekwalificeerde uitstroom moet lager liggen dan 10 percent.

Om de zeer ambitieuze armoededoelstelling te halen, moeten 20 miljoen mensen uit het armoederisico gehaald worden.

De vermelde doelstellingen moeten nagestreefd worden op Europees en lidstaatniveau. Via indicatoren wil men in 2014 in een ‘mid term review’ evalueren hoever het staat.

Tijdens de Lentetop van 25 en 26 maart 2010 is overeenstemming bereikt over de vijf kerndoelstellingen en de bijhorende richtcijfers voor drie elementen, behalve voor onderwijs en armoede. Op 17 juni zijn ook voor die twee aspecten definitieve richtcijfers bepaald.

De volgende stap behelsde het uitwerken van nationale doelstellingen waarbij men rekening diende te houden met de respectievelijke uitgangsposities en de nationale omstandigheden van elke lidstaat. Bij de Lissabonstrategie gold het ‘one-size-fits-all’-principe. Men deed verder met het aangereikte pakket wat men wilde. Dat is niet langer zo, legt de spreker uit. Wie bijvoorbeeld al verder staat met het bereiken van een target moet minder zware inspanningen leveren. Het nationale en bij uitbreiding ook het Vlaamse hervormingsprogramma moeten een beschrijving van de vooropgestelde acties omvatten, en ook de geplande termijn om de doelstelling te bereiken bij uitvoering van de EU 2020-strategie. Er moet tevens aandacht besteed worden aan de ‘bottlenecks’, de groeibelemmeringen op nationaal niveau. Bij het opstellen van de nationale hervormingsprogramma’s moeten de tien geïntegreerde richtsnoeren centraal staan. Ze dienen als ‘code de route’ en bepalen zeker tot 2014 welke richting het opgaat.

De tien richtsnoeren waarvan sprake behelzen in eerste instantie de basis voor de opmaak van het nationaal hervormingsprogramma en daarnaast ook voor landenspecifieke aanbevelingen van de Raad aan de lidstaten. Ze moeten jaarlijks vastgesteld worden, maar blijven op zijn minst tot 2014 grotendeels stabiel om de uitwerking ervan mogelijk te maken.

In de richtsnoeren één tot zes gaat het om macro- en deels ook micro-economische globale richtsnoeren rond het economisch beleid. Richtsnoeren zeven tot tien behandelen het werkgelegenheidsbeleid. In richtsnoer tien zit de sociale integratie vervat. De volgende stap zijn de ‘flagship initiatives’, stelt de heer Dominguez. De Europese Commissie heeft er zeven vooropgesteld die als katalysator moeten dienen in ieder prioritair thema, met name de drie pijlers, op EU en lidstatelijk niveau. Ze moeten tevens een bron van ideeën vormen voor de lidstaten bij het opstellen van een nationaal hervormingsprogramma.

Onder de pijler slimme groei zijn ‘The Innovation Union’, ‘Youth on the Move’ en ‘A Digital Agenda for Europe’ ondergebracht. Bij de duurzame groei vindt men ‘A Resource Efficient Europe’ en ‘An Industrial Policy for the Globalisation Era’ terug. Bij inclusieve groei is er ‘An Agenda for New Schools and Jobs’ en in het kader van de armoedebestrijding is er het ‘European Platform against Poverty’.

Bij wijze van voorbeeld pikt de spreker er de ‘Industrial Policy for the Globalisation Era’ uit en licht toe dat het algemeen doel gericht is op een strategie voor het stimuleren van groei en jobs. Daarnaast gaat het over handhaving en de steun aan een sterke, gediversifieerde en competitieve industriële basis in Europa die ten slotte ook nog goed betaalde jobs kan aanbieden en minder CO₂-uitstoot genereert.

Er gebeurt een opsplitsing tussen Europese Commissie en het nationale niveau. De heer Dominguez verwijst naar de EU 2020-website voor alle actuele en concrete informatie.

Schematisch voorgesteld zijn er de drie pijlers – slimme, duurzame en inclusieve groei – met daarop voortbouwend de vijf kerndoelstellingen, de tien geïntegreerde richtsnoeren en de zeven vlaggenscheppen. Dat alles moet vertaald worden in een nationaal hervormingsprogramma, vat de spreker samen.

Inzake het eigenaarschap van de strategie, zijn er diverse actoren betrokken. De Europese Raad moet de strategie aansturen, en staat in voor beleidsintegratie en coördinatie. In tegenstelling tot de Lissabonstrategie is er een top down-benadering.

De Raad van Ministers zal het EU 2020-programma, de flagships enzovoort in deraadformaties implementeren en opvolgen. De Europese Commissie zou een jaarlijkse monitoring doen. Voor het Europees Parlement is ook een belangrijke rol weggelegd, vooral ten aanzien van de burgers. Nationale, regionale en lokale autoriteiten staan dan weer in voor de implementatie en dat garandeert ook een bottom-upbenadering. Het werkt in twee richtingen, verklaart de heer Dominguez.

De Europese Commissie geeft steeds meer het signaal dat er in de nationale hervormingsprogramma’s meer aandacht zal gaan naar de regio’s omdat bepaalde bevoegdheden nu eenmaal daar besloten liggen.

Het Europese semester behelst het meer technische luik. Voor het eerst is er een economische dimensie in het nationale niveau vooraleer de begroting wordt afgesloten. Europa mengt zich steeds meer in wat er op het nationale niveau gebeurt, stelt de spreker.

In het Europese semester onderscheidt hij twee belangrijke elementen: economische beleidscoördinatie en economisch bestuur – ‘economic governance’. Het gaat om een economisch budgettaire begrotingscyclus.

Met betrekking tot de beleidscoördinatie is in het verleden vaak gebleken dat, hoewel de lidstaten beloofden macro-economische hervormingen door te voeren, het in de praktijk niet altijd duidelijk was of die ook werkelijk werden doorgevoerd of dat er middelen werden voor uitgetrokken. Gevolg daarvan was dat de lidstaten correcties doorvoerden in het lopende begrotingsjaar. Dat maakte het in de praktijk onmogelijk om nog aanbevelingen van de Europese Commissie en de Raad te implementeren. Een grote verandering is dat lidstaten nu geacht worden op de plannen in te gaan vóór het komende begrotingsjaar, stelt de spreker. Ook de klijtlijnen voor het daarop volgende begrotingsjaar moeten al uiteengezet worden. De heer Dominguez verklaart dat er geen inbreuk wordt gepleegd op het soevereiniteitsbeginsel, omdat deelname aan de euro de facto ook deelname aan de gemeenschappelijke belangen impliceert. Dat geeft Europa het recht om zich over de materie te buigen. Het doel is een ex ante coördinatie op te stellen in plaats van ex post of in plaats van een correctie. Het systeem werd van kracht op 1 januari 2011.

Voorts is er de instelling van het Europees Monetair Noodfonds dat vanaf 2013 van start gaat als opvolger van en met als basis de Europese Stabiliteitsfaciliteit. Het is de bedoeling om overheden te helpen bij het verkrijgen van staatsleningen in geval van zwaar verlaagde kredietwaardigheid. Dat kan na de Lentetop van maart 2011. Er is een verdragswijziging nodig van artikel 136 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. De ‘no bailout’-clausule stelt namelijk dat andere lidstaten niet verplicht kunnen worden tot financiële bijstand als andere landen financiële problemen hebben.

Het bestaande fonds wordt opgetrokken van 440 miljard naar 750 miljard euro. Van het oorspronkelijke bedrag kon slechts 250 miljard echt gebruikt worden, omdat de rest als buffer diende.

De economie van de lidstaten zal over de volle breedte geanalyseerd worden, en niet alleen nog vanuit het groei- en stabiliteitsperspectief van 1997 en 2005 dat zich specifiek op overheidsfinanciën richtte. Het integrale macro-economische aspect wordt nu meegenomen, stelt de spreker en er is meer aandacht voor de overheidsschuld waar voordien de nadruk lag op het jaarlijkse deficit. De overheidsschuld kan echter een groter paralyserend effect genereren. Ook de evolutie ten aanzien van de gemiddelde Europese schuld, de schuldafbouw, wordt in rekening gebracht. Zo moeten onevenwichten in de economische ontwikkelingen en de overheidsfinanciën tijdig gesignaleerd kunnen worden. Op Europees niveau wil men nagaan hoe een land die problemen kan aanpakken.

Betrokken actoren zijn de lidstaten van de EU, de Raad van Ministers, de Europese Raad en de Europese Commissie. De Europese instanties kunnen geen economisch beleid opdringen aan de lidstaten, want dat blijft een nationaal prerogatief. Om ze toch ertoe aan te zetten zich aan de regels te conformeren, is een sanctiemechanisme in het leven geroepen in 2011 dat in werking moet treden in 2013-2014. Het zou semi- tot volautomatisch werken, afhankelijk van de positie die wordt ingenomen en of men het parlement volgt dan wel de Raad. De sancties bedragen van 0,5 tot 2,5 percent van het bbp bij de buitensporige tekortprocedures, rente- en niet-rentedragende deposito's, bij buitensporige onevenwichten. De heer Dominguez wijst erop dat het een verdere stap betekent in het Europese economische integratieproces.

Het Europees Parlement is voorstander van een zo volautomatisch mogelijk systeem, de Raad van Ministers vindt dan weer dat het niet aan Europese ambtenaren mag worden overgelaten maar een prerogatief van de Raad moet blijven. De discussie ter zake loopt nog volop. Een van de mogelijkheden die bekeken worden, behelst het doorvoeren van de sanctie door een niet-uitbetaling van bijvoorbeeld het Cohesiefonds, dus een inhouding op structuurfondsen die anders worden uitgekeerd.

Een andere vernieuwing in het sanctiemechanisme is het systeem van de omgekeerde meerderheidsregel, de ‘reversed qualified majority voting’. Normaal stemt de Raad over

een voorstel van de Commissie en aanvaardt het dan. In dat nieuwe systeem wordt een voorstel geacht aanvaard te zijn, tenzij de Raad het afwijst.

Andere belangrijke betrokkenen, zijn de financiële markten.

De impact voor Vlaanderen zal er voornamelijk in bestaan dat bij de indiening van de begroting in 2012 in het parlement duidelijk moet worden gemaakt hoe met de opmerkingen van de Europese Commissie en de Raad rekening is gehouden. De voorstellen ter zake moeten letterlijk vastgeniet worden aan de desbetreffende documenten.

Daarnaast moet ook een langetermijnbegrotingstraject en de middelen die ervoor moeten worden voorzien, gespecificeerd worden. Tot slot is er een scherpere rapportageverplichting inzake 'budgetary frameworks', maandelijks voor de regio's en driemaandelijks voor de lokale besturen. Een impactanalyse loopt nog volop om de integrale impact op Vlaanderen te kunnen inschatten.

Vlaanderen heeft al laten weten aan de voorwaarden te kunnen voldoen. Spanje liet weten dat het dat niet kan, bijvoorbeeld in Catalonië. Replik van de Europese Commissie luidt dat het met nog drie jaar te gaan maar moet zorgen dat dat wel lukt.

Het Europese semester loopt over een jaar maar gaat eigenlijk over de eerste zes maanden, van januari tot en met juni. De Commissie lanceert in januari de jaarlijkse groeistrategie met een aanbeveling ten aanzien van de belangrijkste economische uitdagingen die geïdentificeerd zijn. Op de korte termijn gaat het onder meer om de begrotingsconsolidatie en het bestrijden van macro-economische onevenwichten. De resultaten worden besproken door de raad Ecofin en EPSCO, respectievelijk Economie en Financiën en Werkgelegenheid, Sociale Zaken, Consumentenbescherming en Volksgezondheid. Ze zijn verantwoordelijk voor de implementatie van de EU 2020-strategie in hun domeinen.

Nieuwigheid is ook dat de Commissie in maart een scorebord vrijgeeft van alle landen, een 'name-and-shame'-principe, waarmee de eventuele grote onevenwichten van een land geïdentificeerd worden. Er loopt nog een discussie over wie dat precies moet doen.

Tijdens de Lentetop worden door de Europese Raad de uitdagingen aangegeven en worden de nodige adviezen verstrekt voor een aangepast beleid voor de lidstaten. De beleidscoördinatie moet culmineren in de beslissingen van de Europese Raad van juni.

In de tweede fase – april, mei, juni – moeten de lidstaten de aanbevelingen van de Europese Raad opvolgen in het nationaal hervormingsprogramma en het stabiliteits- en convergentieprogramma. Die omvatten het macro-economische scenario over meerdere jaren en de prognoses van de belangrijkste budgetvariabelen en een beschrijving van de voorliggende begrotingsstrategie. Eind april moeten de lidstaten beide vermelde documenten indienen bij de Europese Commissie.

Daarop volgt dan een lidstatelijke aanbeveling door de Commissie, die door de raad bekrachtigd moet worden in de daaropvolgende maand. Bovendien gebeurt er een integrale evaluatie van de eurozone. Per lidstaat wordt er een aangepast rapport verstrekt waarin de belangrijkste problemen zijn opgenomen en aanbevelingen voor een aanpak.

In juni en juli zou de raad dan samen met de Europese Raad beleidsadviezen geven op basis van de adviezen van de Europese Commissie. Dat de Europese Raad dat doet, geeft meer politiek gewicht aan het geheel, stelt de heer Dominguez.

Ecofin en EPSCO nemen elk jaar opnieuw de richtsnoeren voor hun thema's aan. Die zouden vrij stabiel zijn tot 2014. De beslissingen van de Europese Raad moeten nog verweven worden, waarop nog een peer review volgt. Dat impliceert ook 'peer pressure'. De

lidstaten bekijken onderling de scores en dan begint het ‘name-and-shame’-principe te spelen. Uiteindelijk worden de nationale begroting en het beleid gefinaliseerd.

Een tweede luik behelst het economisch bestuur. De versterking van ‘economic governance’ was volgens de spreker een initiatief van de taskforce onder leiding van de voorzitter van de Europese Raad, de heer Herman Van Rompuy. De idee achter een versterkt economisch bestuur ligt op één lijn met de graad van economische en financiële integratie – interne markt ten aanzien van monetaire unie. Het rapport wijst enerzijds op de grote mate van interdependentie op economisch niveau, in eerste instantie voornamelijk in de eurozone, en anderzijds op de verschillen in fiscaal en economisch beleid. Daarmee ontstaat het probleem van de ‘moral hazard’, stelt de heer Dominguez. Bij afwezigheid van een prikkel om zich te conformeren aan een systeem, is men zich er toch terdege van bewust dat er een domino-effect geldt. Als één steen valt, valt alles en dus springt men bij om de rest te redden. De spreker verwijst hierbij naar de situatie van Griekenland. De adviezen in de taskforce zijn kristalhelder, stelt hij: grote fiscale discipline, opnieuw een stabiliteits- en groeipact, operationalisering van het kwantitatieve schuldencriterium en het uitwerken van sanctiemechanismen. Het Stabiliteitspact heeft betrekking op landen die tot de eurozone behoren en het convergentiepact geldt voor alle landen van de EU die niet tot de eurozone behoren, verduidelijkt de heer Dominguez.

Er is tevens sprake van een versterkt economisch toezicht. Daartoe is de ‘European Systemic Risk Board’ ontstaan, die onder de Europese Centrale Bank ressorteert. Voorzitter is Jean-Claude Trichet. Die board moet jaarlijks een analyse maken van de macro-economische onevenwichten. Ook dat advies moet ingecalculeerd worden.

Er wordt gestreefd naar een diepere en bredere coördinatie, waarbij het Europese semester met het systeem van beleidscoördinatie speelt.

Een vierde aspect behelst het kader voor crisismanagement. Het ‘European Financial Stability Facility’ gaat in 2013-2014 over naar het Europees Financieel Stabiliteitsmechanisme.

De spreker vat samen dat er een versterking komt van de preventieve en de correctieve arm van het Stabiliteits- en Groeipact.

Er ligt ook een pakket van zes wetgevingsvoorstellen voor inzake ‘economic governance’. Het pakketvoorstel wordt besproken in de Raad en het Europees Parlement. Uiterlijk in juli 2011 moest het de procedure doorlopen hebben en goedgekeurd zijn. De inwerkingtreding zou dan in 2014 plaatsvinden.

Er wordt een versterking van het toezicht op de begrotingssituatie en coördinatie van het economisch beleid vooropgesteld. De procedure bij buitensporige tekorten vraagt om verduidelijking, stelt de spreker. Er is sprake van de begrotingskaders van de lidstaten, van de preventieve en correctieve arm in geval van macro-economische onevenwichten, specifiek voor het eurogebied en effectieve handhaving van het begrotingstoezicht in het eurogebied. Het wordt op het diplomatieke niveau besproken in de ad hoc-groep ‘economic governance’ van de Coreper. Doel is de dertien onopgeloste vragen te beantwoorden. Zo is het nog de vraag welk rechtsinstrument men zal hanteren, de hoogte van de boete is niet duidelijk, de accumulatie of wie de gelden krijgt die uit boetes voortvloeien enzovoort.

Op 15 maart 2011 plande het Europees Parlement een seminarie over ‘economic governance’ met Herman Van Rompuy en de nationale parlementen. Er is een voorstel gelanceerd om jaarlijks een budgetconferentie te houden in het Europees Parlement, met de nationale parlementen.

Het tweede luik kreeg enorm veel aandacht door het Duits-Franse Pact voor concurrentiekracht. Het werd eerst aan de media voorgesteld en dan pas aan de regeringsleiders. Er heerste consternatie alom en het werd afgeschoten. Dat pact werd begraven, maar de geest ervan blijkt sterk te leven, oppert de spreker. Er was sprake van de euro-plus, met name strikte fiscale regels voor de eurozone en voor iedereen die wil meedoen maar niet tot de EMU behoort. Er zou een extra Europese top volgen om de voorstellen te bespreken. De bedoeling zou zijn een pakket op te stellen dat het Duits-Franse voorstel respecteert, maar dat doet uitschijnen dat het vanuit Europa gelanceerd wordt.

Het pact was erop gericht de concurrentiekracht van de eurozone te versterken en de eenheidsmunt te beschermen. De euro wordt zodoende volgens de spreker voor het eerst een politiek project. Duitsland is erop gebrand zijn voorstel door te drukken in ruil voor financiële injecties. Als men geen cruciale punten uit het voorstel aanvaardt, komt het niet over de brug met middelen. Rekening houdend met de slechte verkiezingsresultaten van de partij van bondskanselier Angela Merkel, blijft het Europees project moeilijk verkoopbaar in eigen land, zeker met het oog op het feit dat Duitsland mag injecteren tot een plafond van 148 miljard euro.

De belangrijkste inhoudelijke punten van het pact omvatten het optrekken van de pensioenleeftijd naar 67 jaar, via de nationale grondwet een substantieel begrotingstekort verbieden, loonmatiging afdwingen via een verbod op indexatie voor inflatie. België en Luxemburg vonden dat onbespreekbaar. Er was ook sprake van een Europees minimumtarief voor vennootschapsbelasting. Dat ligt bijzonder moeilijk voor Ierland, Slowakije en Estland. Het pact zou vitale delen van het overheidsbeleid tot voorwerp van Europees beleid maken en loonpolitiek, pensioen, arbeidsmarkt, belasting aan een Europees toezicht onderwerpen. Er was dus geen overheveling naar het supranationale niveau. De bedoeling was het intergouvernementeel te houden en zodoende de Europese instellingen buitenspel te zetten, net als het Hof van Justitie. Merkel spreekt in dit verband van de Uniemethode, een nieuw systeem.

Er zijn negatieve reacties geregistreerd van het Europees Parlement, de Europese Commissie en verdedigers van een communautair Europa. De spreker wijst erop dat er daardoor een driesporenbeleid ontstaat. Een eerste spoor met 'economic governance', met versterking van stabiliteits- en groeipacten. Een sanctiemechanisme, impliceert eigenlijk een overdracht van bevoegdheid naar het EU-niveau. Het Europees semester is het tweede spoor, met Europese beleidscoördinatie en toetsing door de Europese Commissie. Het derde spoor ligt bij het al dan niet begraven pact voor concurrentiekracht, waarbij er geen bevoegdheidsoverdracht plaatsvindt.

De financiële markten reageerden rustig op de laatste Raad, maar het is wel duidelijk geworden dat er tegen de volgende Lentetop een 'grand bargain' nodig zou zijn. Dat moet de financiële markten het signaal geven dat er strikt wordt opgetreden en dat men niet langer wacht tot het te laat is. Het moet ondubbelzinnig duidelijk zijn dat het menens is met de aanpak van de crisis.

Het Europese semester vormt een nieuw 'economic policy framework', besluit de heer Dominguez. De bestaande, maar verstrakte en nieuwe toezichtsprocessen worden geïntegreerd in een cyclus. De spreker onderscheidt daarin drie elementen. Vooreerst is er de EU 2020-strategie met macro-economische hervormingen op middellange en lange termijn, die laatste met vijf targets die in 2020 bereikt moeten worden. Voor de middellange termijn blijven de richtsnoeren de te volgen 'code de route'.

Macro-economisch blijven de groeibevorderende maatregelen centraal staan, met de resultaten van de 'annual growth survey' en de aan te pakken bottlenecks.

Die twee elementen, het economisch traject en het begrotingstraject, komen samen in het hervormingsprogramma, waarin ze gerapporteerd worden.

Een niet geringe vernieuwing in het macro-economische kader, is dat bij grote onevenwichten die aan het licht komen in het scorebord van de Europese Commissie, de desbetreffende lidstaten een waarschuwing krijgen. Ze moeten dan corrigerende maatregelen instellen, anders start de Commissie een procedure voor buitensporige onevenwichten op. Die procedure bestaat sinds 1997, met het Stabiliteits- en Groeipact, maar nu wordt er in een boete voorzien die kan oplopen tot 0,1 percent van het bbp. Die komt er op voorstel van de Europese Commissie en kan enkel afgewezen worden via omgekeerde gekwalificeerde meerderheid in de Raad. Er is dus minder snel een stemming en de sanctie kan derhalve veel sneller opgelegd worden, stelt de heer Dominguez.

In budgettaire zin spreekt men van voortaan over ‘prudent fiscal policy making’. Centraal blijft een groeipact bestaan, en is een deficit van maximaal 3 percent toegestaan, en maximaal 60 percent staatsschuld. Ook in dat verband gaat de Commissie over tot een procedure buitensporige tekorten als er geen corrigerende maatregelen ingesteld worden. Als er na herhaaldelijke vraag geen actie wordt ondernomen gaat de Commissie over tot het instellen van een rentedragend deposito. Dat is nieuw en behoort tot het preventieve luik, stelt de spreker. Het deposito wordt aan de desbetreffende lidstaat teruggestort met rente zodra de lidstaat zich geconformeerd heeft aan de voorwaarden. Tweede stap bij ‘non-compliance’ is dan een niet-rentedragend deposito, dat 0,2 tot 2,5 percent van het bbp kan bedragen en tot de correctieve arm behoort. De ‘reversed qualified majority voting’ blijft gelden. Wordt dan nog geen oplossing bereikt, kan men nog overgaan tot het vaststellen van een boete. Als er voor een semi- of volautomatisch systeem geopteerd wordt, dan wordt ook de prikkel om zich te conformeren groter, meent de spreker.

De EU 2020-strategie en de macro-economie zijn belangrijk voor de Europese Commissie. Budgettaire coördinatie is dan weer het stokpaardje van de Europese Raad, besluit de heer Dominguez.

3. Discussie

Mevrouw *Lydia Peeters* stelt dat de Vlaamse overheid inzake de werkzaamheidsgraad 76 percent als doelstelling oplegt in plaats van 75 percent. Vooralsnog wordt 65 percent gehaald. Wordt daaraan dan ook een sanctie gekoppeld, wil ze weten.

De sanctie wordt opgelegd aan de lidstaten en niet specifiek aan de diverse regio's. Voor innovatie wordt een aantal doelstellingen vooropgesteld om de 3 percentnorm te halen. Wat als de Vlaamse regio dat haalt en de Waalse niet? Hoe wordt dat dan opgevat en gesanctioneerd?

De heer *Fabian Dominguez* erkent dat die laatste vraag ook intern leeft. Er moet gekeken worden naar lastenverdeling inzake targets, stelt hij. Daaruit moet dan gedistilleerd worden hoe men die sancties laat doorwerken. Als het gaat om het Hof van Justitie, dan is het België dat veroordeeld wordt, ongeacht de verantwoordelijke regio. De spreker gaat er ook van uit dat elk nieuw systeem kinderziektes moet doormaken. Dat moet zodoende nog worden uitgeklaard, en hij ziet dat gebeuren via een intra-Belgisch lastenverdelings-systeem.

Het sanctiemechanisme is van toepassing op alle landen van de Europese Unie, maar de sanctie is in eerste instantie van toepassing op de landen van de EMU.

Ook voor de begroting is nog niet duidelijk wie de sanctie oplegt en hoe dat gebeurt. Zal de Europese Commissie dat volautomatisch doen of de Raad? In het laatste geval moet er een volkomen ander diplomatiek evenwicht nagestreefd worden, stelt de spreker. Hij verwacht dat er meer communicatie en duidelijkheid komt over al die aspecten. De discussie loopt volop.

De onevenwichten die worden onderzocht, gelden voor alle mogelijke terreinen, zoals de werkzaamheidsgraad, en het gaat om de macro-economische resultaten, die beter zijn naarmate de targets ook gehaald worden. De heer Dominguez stelt dat men echter niet rechtstreeks gestraft wordt voor het niet halen van de targets. De targets vertalen zich naar de macro-economie.

De heer *Matthias Diependaele* beaamt dat de Lissabonstrategie gefaald heeft omdat er geen druk was om de bepalingen ervan na te streven. Hij verwijst naar de stelling van de heer Buyse die stelde dat er een zekere afweging moet gebeuren inzake de autonomie van de lidstaten. Het gaat om inspannings- versus resultaatsverbintenis, stelt hij. Men is nog niet bereid om zomaar alles uit handen te geven aan Europa. Macro-economisch ziet ook hij echter een situatie waarin er geen alternatief is en dus de noodzaak aan doelstellingen die ook gehaald worden om de positie in de wereld te behouden. Hij vraagt zich af of boetes volstaan en of het achterhouden van middelen uit cohesiefondsen ook echt zal gebeuren als er te weinig inspanningen geleverd worden om de targets te halen. Zal met dergelijke maatregelen ook geen omgekeerd effect gegenereerd worden, vraagt het lid zich af. Hij wijst erop dat die middelen wel nodig zijn, juist om weer op het goede spoor te raken.

Dat de twee jaar durende crisis twintig jaar van fiscale consolidatie teniet heeft gedaan, wil het lid nog graag wat toegelicht zien.

De heer *Fabian Dominguez* repliceert dat het om begrotingsconsolidatie gaat. Hij legt uit dat de staatsschuld in 2011 allicht de kaap van 100 percent overschrijdt, om dan weer te zakken. De vergrijzing neemt toe, de banken moeten gered worden, de grotere werkloosheid en dito uitkeringen hebben een enorme impact op de overheidsfinanciën enzovoort. De uitgaven van de staat worden groter, en de inkomsten nemen af, besluit hij.

De heer *Matthias Diependaele* stelt vast dat armoede en onderwijs langer op zich lieten wachten. Wat waren de knelpunten daaromtrent?

De heer *Fabian Dominguez* legt uit dat, als de target vastligt op 30-34 jaar, de achttienjarigen niet aan de target kunnen voldoen in 2020. De vork is te groot en Vlaanderen was er voorstander van om ze lager te zetten, 28 tot 34 voor tertiair onderwijs. Dan kan de huidige generatie meegenomen worden. Daarover is zeer lang gediscussieerd op Europees niveau.

Inzake armoede was België voorstander om 30 miljoen euro uit te trekken om mensen uit de armoede te halen. Andere landen vonden dat onhaalbaar. Het compromis is 20 miljoen euro geworden. Ook dat wordt als ambitieus ervaren, maar ook als haalbaar.

De heer *Axel Buyse* pikt in en geeft aan dat er ook een politieke uitleg voor is. Een aantal landen waren er bijzonder moeilijk van te overtuigen dat de Europese Unie zich zelfs maar met dergelijke indicatoren moest inlaten. Het werd beschouwd als een nationaal voorrecht om sociale politiek te voeren.

De heer *Matthias Diependaele* vraagt of er een verdragswijziging nodig is voor het invoeren van de reversed qualified majority voting.

De heer *Fabian Dominguez* stelt dat de verdragswijzigingen opgenomen worden in het pakket van het Stabiteits- en Groeipact. Hij meent ook dat zulks nodig is. Het Verenigd Koninkrijk heeft al laten weten dat het akkoord kan gaan met het optrekken van doelstelling onderwijs, maar dat er geen target gekwantificeerd wordt. Om zich daaruit terug te trekken, beroept het zich op een clause uit de conclusies van de Raad en beschouwt het als een nationaal prerogatief om zich daarmee in te laten. Er moet op het Europese niveau derhalve naar een oplossing gezocht worden om tegen 2020 met de rest van de percenta-

ges, het aggregaat, aan de vooropgestelde 40 percent te komen. Er ontstaat een discrepantie door het wegvallen van het Verenigd Koninkrijk, stelt de spreker.

Wat betreft de vraag van inspannings- versus resultaatsverbintenis en sanctie, merkt hij op dat oorspronkelijk heel wat lidstaten tegen sancties waren omwille van het omgekeerde effect dat ze teweeg kunnen brengen. De landen die het al moeilijk hebben, worden nog meer onder druk gezet. Het is vooral om een duidelijk signaal te geven ten aanzien van de financiële markten dat de prikkel intussen wel duidelijk aanwezig is. Wie zich niet conformeert, wordt op een of andere manier gestraft, omdat alleen de taal van de centen de enige is die iedereen begrijpt. Het is geen nieuwigheid, maar er is alleen sprake van een nieuwe toepassingswijze, namelijk semi- of volautomatisch.

Is het inspannings- versus resultaatsverbintenis? Er is geen sprake van een bindend document, maar wel van een strategie. De inhoudelijke targets zijn wel bindend omdat ze goedgekeurd zijn op de Raad. Dat krijgt een juridisch bindend karakter. Griekenland, Portugal, Spanje, Ierland zullen grote besparingsinspanningen moeten leveren. Consolidatie is nodig, stelt de Commissie, in het kader van de gezonde overheidsfinanciën, maar niet in de facetten die cruciaal zijn voor het welslagen van de strategie. Zo staat het in de mededeling. Die afwegingen maakt men intern. Voorbeelden zijn bijvoorbeeld het snoeien in onderwijs in Nederland of Groot-Brittannië door het verhogen van de inschrijvingsgelden. Europa heeft ter zake geen bevoegdheid, maar hoogstens een coördinerende rol.

De semi- of volautomatische toepassing van de sanctie moet dan voorkomen dat lidstaten boven de limieten gaan, stelt de heer *Matthias Diependaele*. Hij verwijst naar Duitsland en Frankrijk die ooit nog over de 3 percent gingen.

De heer *Fabian Dominguez* legt nog uit dat in het Stabiliteits- en Convergencepact voorwaarden zijn opgenomen bij het schuldencriterium, maar dat clausules, omwille van crisis of landenspecifieke situaties, wel toelaten kort het budget te overschrijden. Duitsland en Frankrijk zijn absolute voorstanders van het ‘name-and-shame’-principe, maar dat zijn dan ook grote lidstaten, besluit de spreker.

4. Toelichting door de heer Joeri De Blauwer

De Belgische en Vlaamse context wordt toegelicht door de heer *Joeri De Blauwer*.

Centraal in de EU 2020-strategie staan de nationale hervormingsprogramma's. De structurele hervormingen die de lidstaten moeten doorvoeren inzake micro-economie, werkgelegenheid enzovoort, worden erin uiteengezet. Ze moeten in april van elk jaar worden ingediend, samen met een stabiliteits- en convergentieprogramma. Dat maakt een goede afstemming, ook qua timing, mogelijk.

Wat moeten de hervormingsprogramma's beschrijven? In de tweede helft van 2010 stelde de Europese Commissie een aantal richtlijnen ter zake ter beschikking. In de eerste plaats moeten de nationale doelstellingen in beeld gebracht worden met het oog op de vijf reeds toegelichte doelstellingen. Ook de knelpunten om tot groei te komen, moeten opgenomen worden, samen met mogelijke maatregelen of oplossingen. Het traject om de doelstellingen te bereiken moet erin beschreven worden. Daarnaast is het ook de bedoeling een macro-economisch scenario te tekenen om te zien hoe de doelstellingen over een middel-lange periode zouden moeten evolueren. De hervormingsprogramma's bieden volgens de spreker de lidstaten de mogelijkheid om een EU 2020-strategie op maat te schrijven. Dat bevestigt zichtbaar het ‘ownership’ van de nationale lidstaten over de targets.

In vergelijking met de periode van de Lissabonstrategie worden meer en meer ook regio's vermeld in de vlaggenscheppen en de raadsconclusies. Dat wijst erop dat ook de Europese

Raad steeds meer beseft dat om succes te boeken met de strategie, ook de regio's een rol te spelen hebben.

De richtsnoeren één tot en met tien vormen de leidraad voor de structurele hervormingen op lidstatelijk niveau. In het najaar van 2010 zetten de lidstaten ter zake de eerste stappen. De ontwerpversies van de nationale programma's moesten half november 2010 ingediend zijn. België hield zich aan die timing. Dat ontwerp had nog meer dan bij de Lissabonstrategie betrekking op de exclusieve of minstens gedeelde bevoegdheden van de gemeenschappen en gewesten. Dat impliceert een grotere invloed van de regio's in het tot stand brengen van de nationale hervormingsprogramma's. De inbreng van gemeenschappen en gewesten is vooralsnog verzekerd via het redactiecomité en het politieke begeleidingscomité. Intensief overleg tussen de federale overheid en de gemeenschappen en gewesten, leidt tot de vormgeving van de nationale hervormingsprogramma's.

De nationale doelstellingen zijn voorlopige vorken met een onder- en bovengrens. De aangekondigde maatregelen in het ontwerp van nationaal hervormingsprogramma zijn grotendeels aangebracht door gemeenschappen en gewesten. Dat is volgens de spreker ook logisch omdat er nog steeds sprake is van een regering in lopende zaken. Er was een grote impact van de Vlaamse inbreng omdat het ontwerp van Vlaams hervormingsprogramma werd opgenomen maar ook omdat men kon wegen op de tekstvorming rond de maatregelen zelf. De Europese Commissie verwacht het definitief nationaal hervormingsprogramma altijd in april.

De belangrijkste feedback op de draftversie van het nationaal hervormingsprogramma van België luidde dat er nood was aan meer punctuele doelstellingen. De heer De Blauwer licht de zogenaamde vorken toe. Niet alleen België heeft met vorken gewerkt, ook andere lidstaten deden dat. Voor de werkzaamheidsgraad is in een vork voorzien van 71 tot 74 percent op Belgisch niveau, voor O&O van 2,6 tot 3 percent, voor het klimaat- en energiepakket zijn er een aantal puntdoelstellingen, onder meer rond broeikasemissies en hernieuwbare energie. Voor energie-efficiëntie is dat er nog niet, en de discussie tussen federale overheid en gemeenschappen en gewesten loopt nog. Het gaat om de 'burden sharing': wie neemt welke lasten op zich in de Belgische constellatie.

Voor onderwijs, en meer specifiek de vroegtijdige schoolverlaters, is er een vork gedefinieerd van 9,5 tot 10 percent. Voor hoger onderwijs ligt dat tussen 46 en 48 percent. Voor de armoededoelstelling is er in een vermindering voorzien van 330.000 tot 380.000 mensen die uit de armoede gehaald moeten worden.

Die cijfers gelden voor het nationale hervormingsprogramma voor november 2010.

Voor de Vlaamse factor kan men deels bogen op de ervaringen met de Lissabonstrategie. Vlaanderen heeft steeds eigen hervormingsprogramma's en voortgangsverslagen opgesteld en was daarmee een van de enige regio's in de Europese Unie die het Europees luik zo gedetailleerd opvolgde.

De inbreng wordt opnieuw verzekerd via het federaal redactiecomité en het federaal begeleidingscomité. De Vlaamse overheid heeft daarenboven ook een inbreng bij 'fact finding missions' die de Europese Commissie organiseert. Vlaanderen is sinds 2006 lid van het Lisbon Monitoring Platform en intussen ook van het Europe 2020 Monitoring Platform van het Comité van de Regio's. Dat betekent dat de expertise die Vlaanderen opbouwt over governance van de strategie, ook wordt meegenomen naar de instellingen en de Europese Commissie.

De voorbereidingen voor de ontwerpen van hervormingsprogramma's gebeuren in eerste instantie in de ambtelijke werkgroep waarvan de heer De Blauwer voorzitter is. Alle

beleidsdomeinen dragen er structureel toe bij en dat maakt dat er ook een structureel draagvlak voor is in elk beleidsdomein.

Sinds 2010 is de opvolging nog versterkt, stelt de heer De Blauwer, omdat Vlaanderen heeft deelgenomen aan de Europese consultatie van de Europese Commissie in het kader van de toekomst van de Lissabonstrategie. Men heeft ook kort na de mededeling van maart 2010 geprobeerd de targets die op het Europese niveau werden vooropgesteld te vertalen naar een Vlaamse context. Er zijn ter zake diverse mededelingen aan de Vlaamse Regering geschreven.

Een overzichtstabel toont de verschillende doelstellingen op Vlaams niveau. Voor de werkzaamheidsgraad is een doelstelling van 76 percent vastgesteld. Er zijn ook een aantal subindicatoren aangebracht, zoals rond tewerkstelling voor ouderen. Voor O&O gaat men nog steeds voor de 3 percent. Voor onderwijs zijn de targets ambitieus, stelt de spreker: de ongekwalificeerde uitstroom wil men naar 5,2 percent brengen, voor de 30- tot 40-jarigen wordt het streefcijfer zelfs 47 percent tegenover de vooropgestelde 40 percent op Europees niveau. Wat het klimaat- en energiepakket betreft, probeert men nog vooruitgang te boeken inzake de ‘burden sharing’. Dat deel is nog het minste ingevuld. Vlaanderen heeft altijd sterk ingezet op de armoedetarget van 20 miljoen personen, en heeft daar ook op het federale niveau altijd op gehamerd. Vlaanderen heeft die cijfers vertaald in een reductie van 30 percent op de drie indicatoren die zijn opgesomd, zonder dubbeltelling. Voor de Vlaamse context komt dat neer op ongeveer 280.000 mensen uit de armoede halen. Ook dat is ambitieuzer dan het gemiddelde doel op Europees niveau.

Die doelstellingen staan centraal in het Vlaamse hervormingsprogramma. In de tabel die de spreker toont, staan links de streefnormen, rechts de actuele toestand. Globaal zijn er ambitieuze doelstellingen opgesteld en is er geprobeerd daaraan ook een realistisch pad en maatregelen te verbinden.

Een eerste ontwerp van Vlaams hervormingsprogramma is aangenomen door de Vlaamse Regering op 29 oktober 2010. Vlaanderen was daarmee de eerste overheid in België die dat deed. De elementen daaruit konden dan ook meteen worden meegenomen naar het ontwerp van nationaal hervormingsprogramma dat in de tweede helft van november werd ingediend bij de Europese Commissie. Dat was fundamenteel, stelt de heer De Blauwer. De ambtelijke werkgroep speelde bij het ontwerp een belangrijke rol. Ook de SERV formuleerde een advies bij de totstandkoming van het ontwerp van Vlaams Hervormingsprogramma.

Hoofdstuk 1 ging voornamelijk in op de governance van de EU 2020-strategie, de maatregelen van de Vlaamse overheid om actief met de Europese strategie om te springen. Hoofdstuk 2 moest een efficiënt en doeltreffend bestuur in kaart brengen. Hoofdstuk 3 spitste zich toe op de competitieve en duurzame economie. In hoofdstuk 4 lag de focus vooral op zaken als werkzaamheidsgraad, werkbaarheid, middellange tot lange loopbanen. In hoofdstuk 5 werd de levenskwaliteit van hoog niveau belicht met specifiek aandacht voor armoede en sociale uitsluiting.

Het kader zit ook qua timing goed, stelt de spreker. Het Vlaamse niveau kan immers ook beschikken over het Pact 2020 en ViA. De ‘mid term review’ van de Europese Commissie wil in 2014 evalueren en dat heeft volgens de spreker het voordeel dat voor de Vlaamse Regering dat in de legislatuur 2014-2019 kan worden meegenomen.

Wat is de opbouw van de hoofdstukken? In het hoofdstuk 1 wordt bekeken waarom het belangrijk is het ownership van de strategie op te nemen, stelt de heer De Blauwer. Men probeert het draagvlak van de strategie systematisch te vergroten. In tegenstelling tot het verleden worden er meer strategische adviesraden zoals de SERV en de VRWI bij betrokken. Er is ook in een samenwerking tussen de Vlaamse administratie en vleva een

draagvlakconferentie georganiseerd waarop een aantal lokale en bovenlokale besturen en middenveldactoren uitgenodigd zijn om een visie en eventuele bekommernissen mee te delen aangaande de Europa 2020-strategie. Men hoopte in die zin ook elementen te krijgen die het Vlaamse programma kunnen versterken. De heer De Blauwer noteert ook de aandacht die hiervoor bestaat in de commissie Economie van het Vlaams Parlement en er is een eigen Europa 2020-website waarop alle mededelingen aan de Vlaamse Regering opgesomd staan en waar ook andere nuttige informatie te vinden is.

Hoofdstuk 2 heeft betrekking op een efficiënt en doeltreffend bestuur. Ook hier werd in de reactie op het consultatiedocument van de Europese Commissie het belang daarvan voor de Vlaamse overheid onderstreept. Er wordt versterkt ingezet op gezonde overheidsfinanciën en op een efficiënte en effectieve overheid. Voor het eerste aspect zijn er geen kern-doelstellingen specifiek op het vlak van Europa 2020 opgenomen, maar die worden wel zo veel als mogelijk in het Vlaams hervormingsprogramma mee opgenomen.

Ook op de begrotingsevenwichten zet de Vlaamse overheid in 2011 en de volgende jaren sterk in. Voorts kan men terugvallen op het meerjarenprogramma ‘Een Slagkrachtige Overheid’. Het Vlaamse niveau kan op basis daarvan via een efficiënte en slagkrachtige overheid ook inspanningen leveren om een bijdrage te leveren aan het economische en maatschappelijke weefsel. De efficiënte en slagkrachtige overheid valt uiteen in twaalf sleutelprojecten om dat vorm te geven.

Met de competitieve en duurzame economie van hoofdstuk 3 probeert men uitvoering te geven aan richtsnoeren vier tot en met zes. Ze hebben vooral betrekking op het micro-economische gegeven. Daarin staan ook de doelstellingen inzake O&O en het klimaat- en energiepakket centraal. Er zijn een aantal Vlaamse subindicatoren geformuleerd, stelt de heer De Blauwer, zoals de oprichtingsratio, aandeel van de uitvoer van hoogtechnologische goederen enzovoort. Tevens zijn een aantal knelpunten in Vlaanderen geïdentificeerd. Men probeert het vorm te geven via een aantal maatregelen die betrekking hebben op het innovatiegebeuren. De spreker stelt dat hij geprobeerd heeft die uit het Vlaams hervormingsprogramma te halen. Een eerste speerpunt gaat om de krachtenbundeling rond speerpunt domeinen en grote projecten, de speerpunt domeinen versterken en vernieuwen, de strategische onderzoekscentra verder inbedden in het innovatielandschap en een aantal grotere projecten zoals Flanders’ Care waarop kan worden ingezet. De transformatie van de Vlaamse economie denkt men te versnellen door een hogere innovatiekracht. Vlaanderen moet ten slotte een sterke netwerkregio worden voor onderzoek en ontwikkeling. Daartoe wil men zich ingeschakeld zien in de Europese onderzoeksruimte. Er is een vlaggenschip rond ‘Innovatie-Unie’, licht de spreker nog toe, en er zijn diverse uitdagingen te verwachten, zoals innovatie-partnerships. Men probeert al die zaken ook structureel in het hervormingsprogramma op te nemen.

Voorts is er nog het versterken van de kennisbasis als leidraad voor zaken waarop in het verleden al is ingezet. Daarbij denkt de heer De Blauwer aan voormalige projecten zoals de ZAP-mandaten om het werken als onderzoeker aantrekkelijk te maken, Odysseus, Methusalem enzovoort. Het neemt een belangrijke plaats in het Vlaams hervormingsprogramma.

Om de 3 percentdoelstelling te halen, zullen de middelen in de loop van de volgende jaren moeten worden opgetrokken, onderstreept de spreker nog. Dat moet resultaatwinst garanderen. In het Vlaams regeerakkoord was al een nieuw innovatieakkoord aangekondigd. Men wil proberen ook in te zetten op meer resultaatwinst op het terrein.

Richtsnoer 5 zit heel dicht bij het klimaat- en energiepakket 20-20-20. Ook daarin wil men sterk investeren. Het Vlaams hervormingsprogramma voorziet in diverse maatregelen om de zaak te operationaliseren. Belangrijkste factoren zijn onder meer het beperken van broeikasgassen; een centrale rol is weggelegd voor het klimaat- en beleidsplan; het Vlaams

adaptatieplan enzovoort. Ook de energiemaatregelen komen meer prominent in beeld, stelt de spreker. Er zal meer gewicht aan worden toegekend omdat het 20-20-20-pakket een grotere rol gaat spelen. Zo zijn er het verbeteren van energie-efficiëntie, het tweede energie-actieplan Energie 2011-2016, de toename van het aandeel hernieuwbare energie en wkk in finaal energieverbruik, de betere energie-infrastructuur. Sommige zaken wil men structureel opnemen in het Vlaams hervormingsprogramma. Voorts vermeldt de spreker ook dat er wordt ingezet op de groene groei met het economisch ondersteuningsbeleid en de hervorming van de ecologiepremie. In dat verband wordt de wedstrijdformule verlaten. Het mobiliteits- en transportbeleid wordt eveneens beschouwd als belangrijke factor in het terugdringen van de broeikasgassen. De Vlaamse overheid zou net zo goed een belangrijke rol opnemen in het kader van duurzaam overheidsoptreden en het tot stand brengen van versnellingen.

Wat het ondernemerschapbeleid betreft, zijn er in dit kader geen doelstellingen geformuleerd op het Europese niveau. Het gegeven wordt echter zo cruciaal geacht, dat men er uitvoering aan wil geven via richtsnoer 6.

In een eerste fase heeft men geprobeerd de bedrijven doorheen de economische crisis te loodsen en te helpen. In een volgende fase is het nodig in te zetten op andere aspecten. Zo ligt de focus op meer en sterkere ondernemers, waarbij het actieplan ondernemerschap een prominente plaats krijgt. De efficiënte dienstverlening door de Vlaamse overheid speelt ook via het reeds vermelde meerjarenprogramma 'Een Slagkrachtige Overheid' waaruit zaken rond ondernemerschap ook structureel worden overgenomen in het Vlaams hervormingsprogramma. Bij meer groeiende ondernemingen denkt de heer De Blauwer onder meer aan de Gazellensprong voor ondernemingen, het pakket 2010-2012, waarmee 107 kmo's groeipaden kunnen doorlopen. Ook het nieuw industrieel beleid krijgt een belangrijke plaats toegekend. Er zijn drie cruciale onderdelen: 'Factory of the Future', het TINA-Fonds en het infrastructuurbeleid dat er aan gekoppeld is. Op het Europees niveau is er een vlaggenschip opgenomen rond industrieel beleid. Voorts worden nog de instrumenten die bedrijfsinvesteringen mogelijk maken en een ruimtelijk beleidsplan opgenomen.

Hoofdstuk 4 heeft in een onderdeel betrekking op de werkzaamheid. Daar probeert men uitvoering te geven aan de richtsnoeren 7, 8 en 9 van de Europa 2020-strategie. Er is een aantal indicatoren en subindicatoren vastgelegd. De 76 percentdoelstelling neemt daar een belangrijke plaats in. Vlaanderen vindt die doelstelling weliswaar ambitieus, maar realistisch als er ook wordt ingezet op een versterkte inzet op tewerkstelling voor onder meer kansengroepen.

Er is een aantal maatregelen opgenomen inzake werkzaamheid zoals het sluitend maatpak, de systematische begeleiding van werkzoekende vijftigplussers en de gefaseerde uitbreiding waarop ook wordt ingezet ingevolge een akkoord van januari 2011, de langdurig werkzoekenden enzovoort. Heel wat van die maatregelen vloeien voort uit de uitvoering van het werkgelegenheids- en investeringspact van december 2009. Er zijn maatregelen om aan te geven hoe Vlaanderen de 76 percentdoelstelling wil operationaliseren op Vlaams niveau.

Inspanningen worden ook geleverd op het vlak van werkbaarheid, de betere combinatie van arbeid en gezin, kinderopvang. In de 'Annual Growth Survey' van de Europese Commissie is onder meer opgenomen dat er versterkt moet worden ingezet op die zaken omdat het effecten genereert op de verhoogde tewerkstellingsgraad en andere elementen. Ook vermeld worden een leeftijdsbewust personeelsbeleid en het stimuleren van een duurzaam humanresourcesbeleid. Ze zouden structureel in het Vlaams hervormingsprogramma worden opgenomen. Daarnaast zijn ook de competentieontwikkeling in functie van de arbeidsmarkt, de persoonlijke ontwikkelingsplannen, de loopbaandienstverlening voor

werkenden, een knelpuntenbeleid, onder meer voor het wegwerken van knelpuntvacatures enzovoort, opgenomen.

Meer mensen aan de slag impliceert het inzetten op een verbetering van de kwaliteit van het onderwijssysteem. Een aantal doelstellingen ter zake zijn ambitieus, stelt de heer De Blauwer. Zo wil men het percentage vroegtijdige schoolverlaters terugbrengen tot 5,2 percent. Men wil ook de kaap van 47 percent halen in het kader van de doelstelling om meer mensen een hoger onderwijsdiploma te laten halen. Het decreet Leren en Werken speelt een centrale rol inzake de vroegtijdige schoolverlaters. Voorts is daar ook nog het inzetten op kerncompetenties, het aantrekkelijk beroepsonderwijs en er wordt geïnvesteerd in het aanbieden van flexibele leertrajecten. Er is ook nog de uitrol van de Vlaamse kwalificatiestructuur.

In het laatste hoofdstuk staat de levenskwaliteit van een hoog niveau centraal, wat zich vooral toespitst op armoede en het tegengaan van sociale uitsluiting. Vlaanderen heeft ook in dat verband ambitieuze targets gedefinieerd met daaraan gekoppeld maatregelen. Het Vlaams actieplan voor armoedebestrijding is de leidraad waarin 194 maatregelen worden aangereikt. De Vlaamse overheid wil vooral ook de kinderarmoede halveren. Een aantal maatregelen komen ook in het Vlaams hervormingsprogramma aan bod.

Tussen onderwijs en vorming en werk en armoede wordt een link gelegd en ook daarop wordt als thema sterk ingezet, stelt de heer De Blauwer.

Tot slot zijn er ook een reeks maatregelen opgesomd om sociale uitsluiting tegen te gaan.

De heer De Blauwer wilde met zijn betoog aangeven dat er op het Vlaamse niveau aan de daar geïdentificeerde doelstellingen een palet van maatregelen gekoppeld wordt, dat het mogelijk moet maken om er ook uitvoering aan te geven in de periode 2010-2014 en verder.

5. Discussie

De heer *Robrecht Bothuyne* meende dat de werkzaamheidsgraad nog maar op 66 percent lag, terwijl de voorliggende gegevens spreken van 71 percent.

Het lid vindt ook dat de soms zeer ambitieuze doelstellingen buiten de marges treden van wat in het regeerakkoord vooropgesteld is. In hoeverre is men zeker dat ze met het beschikbare budget en middelen te halen zijn?

De heer *Jan Laurys* wil weten waarop de percentages bij de doelstellingen stoelen: er zijn afspraken met VESOC en dergelijke, maar spelen dan ethische overwegingen of gaat het om kosten-batenanalyses? Worden er simulaties uitgewerkt om ze te visualiseren?

Mevrouw *Lydia Peeters* stelt dat het de bedoeling is dat een parlement een controlefunctie uitoefent. Ze verneemt van de sprekers dat de eerste draftversie van het Vlaams hervormingsplan al is goedgekeurd in oktober 2010 en dat men aan de finale draft werkt om die tijdig klaar te hebben. Het lid heeft het moeilijk met het feit dat aan al de opgenomen maatregelen ook budgettaire consequenties vast zitten. Ze stelt dat de nodige middelen eigenlijk al budgettair verankerd moeten zijn voor het budget 2012-2013. Wat met de controlefunctie van het parlement: waar zit die vervat in het proces?

Mevrouw Peeters hoort van vijf kerndoelstellingen en tien richtsnoeren en gaat ervan uit dat daaraan ook een tijdstraject verbonden wordt. In hoeverre is dat meegenomen in het Vlaams hervormingsprogramma?

Is ook de vooropgestelde bijzondere aandacht voor de bottlenecks gedetailleerd ingeschreven?

Ten slotte staat het lid erop dat de commissie Economie de finale draft van het Vlaams hervormingsprogramma op zijn minst vooraf onder ogen krijgt, zodat debat nog mogelijk is, vooral met het oog op de budgettaire impact.

De heer *Matthias Diependaele* verzekert het lid ervan dat elk hervormingsprogramma in de commissie besproken wordt.

Hij vindt het vrij normaal dat de doelstellingen strenger zijn dan wat het regeerakkoord vooropstelt, gezien de langere termijn waarvoor ze gelden.

Europa maakt een inschatting van wat nodig is om de groei constant te houden en te behouden wat het heeft. Hoe gaat Vlaanderen daarmee om? Stelt het doelstellingen voor zichzelf en hoe verhouden deze zich tot de doelstellingen die Europa vooropstelt? Hij begrijpt dat ze doorgaans verder gaan en het valt hem bijvoorbeeld op dat waar voor België een doelstelling van tussen 300.000 en 380.000 mensen uit armoede halen geldt, Vlaanderen zich voorneemt om er alleen al 280.000 uit de armoede te halen. Hoe worden die criteria bepaald?

Gaat het bij de ‘burden sharing’ inzake het klimaat- en energiepakket om dezelfde discussie die ook al is gevoerd na het 20-20-20-plan? Het lid dacht dat de verdeling daar al was afgesproken en veronderstelde dat die zou worden doorgetrokken.

De Small Business Act zou herbekeken worden, polst de heer Diependaele ten slotte nog.

De heer *Fabian Dominguez* repliceert op deze laatste vraag dat de Europese Commissie daarvan in het kader van het vlaggenschip ter zake werk wil maken. De lidstaten zouden worden aangemoedigd om het zo snel als mogelijk te implementeren.

De heer *Joeri De Blauwer* schetst de context van de vijf doelstellingen die op de Europese Lenteraad van 2010 werden vastgesteld. Dat is het globale pakket. Het grote verschil met het verleden is dat er bij de Lissabonstrategie veertien structurele indicatoren waren, terwijl die set intussen veel beperkter is: vijf indicatoren en twee subindicatoren. De achtergrondgedachte van de Lissabonstrategie was alles aan te pakken en dan zou het wel goed zijn. Met de vernieuwing probeert de EU te focussen op een vijftal indicatoren/doelstellingen die men wil halen en die dan ook garant staan voor een positieve evolutie.

Vervolgens waren in de Lissabonstrategie de doelstellingen voor alle lidstaten ongeveer gelijk. Dat biedt het voordeel van duidelijkheid, stelt de spreker, maar vooral ook het nadeel dat bijvoorbeeld de doelstelling van 3 percent voor O&O, voor landen als Bulgarije en Roemenië onhaalbaar is. Het triggereffect is dan verloren. Bulgarije ligt in de buurt van de 0,5 percent (in 2008), geeft de heer De Blauwer mee. Dat maakt het mobiliserend effect onbestaand.

Zo hebben de Scandinavische landen bijvoorbeeld ook een veel hogere werkzaamheidsgraad dan België. Essentieel in de nieuwe strategie is dat de lidstaten zelf aangeven met welke doelstellingen ze richting 2020 vooruit kunnen. Dat is wat er in de ontwerpen van nationale hervormingsprogramma's van november 2010 in beeld is gebracht. Een aantal landen hebben daarin vorken aangegeven waartoe ze zich willen engageren. Bij optelling na een eerste kennisname van al die hervormingsplannen, kon de Europese Commissie vaststellen dat men cumulatief bijvoorbeeld niet aan de vereiste 75 percent op vlak van werkzaamheidsgraad zou komen. Daarop heeft men beslist een stap verder te gaan. De aangegeven vorken moesten in een volgende fase vernauwd worden. Dat moet de Europese Commissie een veel duidelijker zicht bieden.

Het tijds kader spitst zich toe op 2020. De Lissabonstrategie had betrekking op de periode 2000-2010. Het gaat dus om een tijdsperspectief van ongeveer een decennium waarin een

aantal structurele hervormingen kan worden doorgevoerd op het vlak van de arbeidsmarkt.

Op de werkzaamheidsgraad zit inderdaad verschil. Die neemt een zeer centrale plaats in, maar bij de nieuwe strategie is de categorie op Europees niveau enigszins anders gedefinieerd. In de Lissabonstrategie had die categorie betrekking op de 15- tot 64-jarigen. In de nieuwe strategie gaat het om de 20- tot 64-jarigen. Daarom zijn de percentages ook hoger, legt de heer De Blauwer uit. Het percentage voor 2009 lag daarom rond 71,5 percent. Met het oog op 2020 werd de 76 percent dan ook als een haalbare kaart beschouwd, verklaart de spreker nog; het Departement Werk en Sociale Economie heeft dat berekend en gestof- feerd. Het blijkt wel essentieel dat ook op de vermelde subdoelen extra wordt ingezet, zoals tewerkstelling van ouderen en kansengroepen. Op het Vlaamse niveau heeft men dan ook bewust een aantal subindicatoren vastgehaakt aan de gedefinieerde doelstellingen, onder meer inzake werkzaamheidsgraad. Daarnaast zijn er een palet van maatregelen uitgewerkt om het doel te kunnen halen.

Het ontwerp van hervormingsprogramma is terug te vinden op de website¹, geeft de heer De Blauwer mee. Daar zijn ook in de respectieve documenten de knelpunten bij alle aspecten opgelijst, zoals door de Europese Commissie gevraagd. Het is altijd de bedoeling geweest niet louter targets voorop te stellen, maar vooral ook die te onderbouwen.

Patricia CEYSENS,
voorzitter

Lydia PEETERS,
verslaggever

¹ Nuttige websites:
Europese Commissie (link naar de hervormingsprogramma's van de lidstaten en relevante statistieken):
<http://ec.europa.eu/europe2020/>
Vlaanderen in Actie, luik Europa 2020: <http://vlaandereninactie.be/actie/eu2020/>

Gebruikte afkortingen

BRIC	Brazilië, Rusland, India, China
Coreper	Comité van permanente vertegenwoordigers van de lidstaten bij de Europese Unie
Ecofin	Raad van Ministers van Economische Zaken en Financiën (van de Europese Unie)
EMU	Economische en Monetaire Unie
EPSCO	Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs Council
EU	Europese Unie
O&O	onderzoek en ontwikkeling
O&O&I	onderzoek, ontwikkeling en innovatie
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
TINA-Fonds	Transformatie, Innovatie en Acceleratie Fonds
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
ViA	Vlaanderen in Actie
vleva	Vlaams-Europees Verbindingsagentschap
VRWI	Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie
wkk	warmte-krachtkoppeling
ZAP	zelfstandig academisch personeel